

TAQSIMOT LOGISTIKASINING MAQSADI VA VAZIFALARI

Esonboyev Behzodbek Murodjon o'g'li

stajyor-o'qituvchi, Andijon mashinasozlik instituti.

Nasirov Ilxam Zakirovich

t.f.n., professor, Andijon mashinasozlik instituti

Jahon savdosining doimiy rivojlanishi transport bozorlarida, shu jumladan mamlakatimiz transport tizimida tub o'zgarishlarni talab qiladi. Xorij tajribasi transportli xizmat ko'rsatish muammolariga bo'lgan etiborni dolzarbligini ko'rsatadi. Bozor iqtisodiyoti sharoitida rivojlangan mamlakatlarda transport xizmat ko'rsatishni rivojlantirish quyidagilarga asoslanadi: yuk tashish hajmini kengaytirish; yetkazishni o'rtacha masofasini ko'paytirish va xalqaro tashishni hissasini o'sishi; sifat javobgarligini oshirish; tashkilotlar o'rtasida tashish hajmini o'sishi; ommaviy yuklar hajmini kamaytirish va konteynerlarda donali yuklarni hajmini ko'paytirish; yuk ko'tarish koeffitsiyentini oshirish; maxsus tarkibdagi yuklarni tashish hajmini oshirish; transport jarayonlarini boshqarish va tashishni tashkillashtirishda logistik yondoshuvlarga ega bo'lish [1-4].

Taqsimot logistikasining asosiy maqsadi- kerakli mahsulotlarni kerakli joyga, kerakli vaqtda va kerakli sifatini ta'minlagan holda yeng kam xarajatlar bilan yuklarni yetkazib berish jarayonini boshqarish va tashkil etishga yangi yondashuvlarni shakllantirishdan iborat.

Logistik vazifalar. Logistika funksiyalari nimadan iborat, vazifalar uchun bu nimani anglatadi- batafsilroq ko'rib chiqamiz [5-8]:

Integratsiyalash- birlashtirilgan mahsulotlarni ayirboshlash tizimini shakllantirish. Tovarlarning harakatlanish bosqichlarining birortasi alohida hisobga olinmasligi kerak, ularning barchasi tovar ayirboshlashning yagona jarayonining bir qismidir. Logistika ta'minot, ishlab chiqarish, marketing bosqichlarini yagona, bo'linmas jarayonlar bilan birlashtiradi.

Tashkilot- tovar ayirboshlash jarayonida ishtirokchilar o'rtasidagi o'zaro aloqalar va harakatlarni muvofiqlashtirish.

Boshqarish- tovar ayirboshlash jarayonini ta'minlash. Logistika va menejmentning bo'linmasligi, mahsulot yoki xizmatlarning barcha harakatlari vakolatli boshqaruv jarayonidir [9-12].

Logistika muhim ahamiyat kasib etadi. logistika- A nuqtadan B nuqtasiga qadar ma'lum tovarlarni yetkazib berishning minimal chiqindilari va yetkazib berish vaqtini etkazib berishni tashkil qilishdan iborat bo'lib, mijozning, ishlab chiqaruvchining, sotuvchining, haydovchilarning manfaatlarini inobatga olgan holda ishlaydi. Logistikchi kim? Oddiy so'z bilan aytganda, to'g'ri mahsulotni o'z vaqtida va minimal vaqt va kuch bilan yetkazib bera oladigan kishi. Faqat birinchi qarashda bu ish oddiy, aslida quyidagi ko'nikmalar va qobiliyatlarni talab qiladi [13-16]:

- e'tibor;
- katta mas'uliyatga tayyor bo'lish;

- ijodiy fikrlash qobiliyati;
- doimiy sayohat va tez-tez tashrif buyurishga tayyor bo'lish.

Logistika asosiy tushunchalari oqimdir: moddiy va axborot. Ular turli yo'llar bilan tasniflanishi mumkin:

- materiallar- tovarlarni boshqarishga yo'naltirilgan: moddiy oqimlar;
- axborot- axborot oqimini nazorat qiladi, aloqa tarmoqlarini qurishga qaratilgan;
- moliyaviy-pul boshqarish kompaniyasi;
- xodimlar- inson oqimlarining harakatlanishi, xodimlarni qabul qilish va ishdan bo'shatish, mehnat qonunlariga rioya etilishini nazorat qilish.

Bundan tashqari, tadbirkorlik sohasida tasniflash mumkin. Funktsional xususiyatga ko'ra, ushbu fanning bir necha asosiy turlari mavjud [17-21]:

- transport (tovarlarni tashish turini tanlash, harakat yo'nalishini aniqlash);
- yuk (katta hajmdagi mahsulotlarning harakatlanishi);
- marketing (tovarlarni taqsimlash, tarqatish kanallarini rivojlantirish);
- ta'minot (etkazib beruvchilarni izlash va baholash);
- ma'lumotlar (sheriklar bilan ma'lumot almashish, xodimlar o'rtasida korxonada axborot uzatishni optimallashtirish);
- ombor (ombor operatsiyalarini amalga oshirishni tashkil etish, masalan, yuklash, tushirish kabi);
- bojxona (import-eksport tovar oqimlarining harakatlari) [22-25].

Logistika tushunchasi ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirish yo'li bilan korxonaning iqtisodiy faoliyatini ratsionalizatsiya qilishdan iborat, biroq har qanday kompaniyaning ishi kadrlar resurslarini va axborotni vakolatli boshqarishni amalga oshirish mumkin emas. Logistik- bu mahsulotni etkazib berish va tarqatish bilan shug'ullanadigan shaxs emas, balki vakolatli menejer. Uning vazifalari tovar ayirboshlash tizimida, logistika jarayoniga qatnashgan va korxonada xodimlariga tarqatilgan xabarlarini o'z vaqtida etkazib berishni o'z ichiga oladi [26-29].

Ombor logistikasi- omborlarni boshqarish, saqlash uchun materiallarni qabul qilish tartibi, bevosita bunday saqlash va keyinchalik sotish uchun tovarlarni etkazib berish. Ushbu sub-sektorning vazifalari qatorida: omborxonada iqtisodiyotining vakolatli tashkiloti, saqlash uchun saqlanadigan tovarlarni joylashtirish. Omborda ishlash jarayoni uch bosqichga bo'linadi [30-32]:

- tovarlarning zaxiralarini ta'minlash, bunday zaxiralarni hisobga olish va ularni nazorat qilish;
- yuklarni qayta ishlash va to'plash, zarur hujjatlarni rasmiylashtirish, ichki omborxonani tashish, tovarlarni saqlash;
- buyurtma yig'ish, tovarni iste'molchilarga yetkazib berish, buyurtmachilarning buyurtmalarini to'g'ri to'ldirish, mijozlarga xizmat ko'rsatish va omborni nazorat qilish.

Bojxona rasmiylashtiruvchi. Chet eldan va chet eldan keladigan tovar oqimining logistik boshqaruvi bojxona deb ataladi. Bojxonachilar mutaxassislari quyidagi vazifalarni hal qilishda qudagilardan iborat:

- yuklarni baholash;
- bojxona deklaratsiyasini ro'yxatdan o'tkazish;
- yuklarning muvofiqligini tekshirish, yuzaga kelishi mumkin bo'lgan muammolarni hal qilish;
- tovarlarni tashish;
- agar zarur bo'lsa, keyingi sertifikatlash;
- qonun hujjatlariga rioya etilishini nazorat qilish;
- bojxona rasmiylashtirilgandan so'ng tovarlar bilan birga ishlash.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Murodjon o'g'li, E. B., & Farhod o'g'li, I. S. (2023). SHAHAR YO'LLARINI JIHOZLASHDA ME'YORIY TALABLARGA MOSLIGINI O'RGANISH VA TAVSIYALAR ISHLAB CHIQUISH. *Oriental Journal of Academic and Multidisciplinary Research*, 1(3), 47-50.
2. Murodjon o'g'li, E. B. (2024). INSONIYAT VA JAMIYAT RIVOJLANISHIDA ILM, FANNING AXAMIYATI. *TADQIQOTLAR*, 29(2), 105-108.
3. Murodjon o'g'li, E. B. (2023). O'ZBEKISTONDA TRANSPORT SEKTORINING ZAMONAVIY XOLATI VA UNING RIVOJLANISH DARAJASI. *Scientific Impulse*, 2(15), 904-911.
4. Murodjon o'g'li, E. B., Kazimjanovna, V. M., & Abduraxmonovna, Y. N. (2023). Patentlash malumotlarini tayyorlash va patetlashga izlash ishlarini olib borish. *Oriental Journal of Academic and Multidisciplinary Research*, 1(3), 243-248.
5. Murodjon o'g'li, E. B., Hayrullo o'gli, A. Z., & Hayrullo o'g'li, Z. A. (2023). LOGISTIKA SOHASIDA AVTOMOBIL TRANSPORTIDANFOYDALANISH SAMARADORLIGINI TAHLIL QILISH. *THEORY OF SCIENTIFIC RESEARCHES OF WHOLE WORLD*, 3(3), 86-90.
6. Gaffarov Makhammatzokir Toshtemirovich , Nasirov Ilham Zakirovich , Sobirova Tursunoy Abdipatto kizi , Hakimov Mavlonbek Solijon ugli. (2023). Recovery Of Fines From Drivers Of Foreign Vehicles. *Journal of Pharmaceutical Negative Results*, 3589–3591. <https://doi.org/10.47750/pnr.2023.14.03.446>.
7. Nasirov Ilkham Zakirovich- Ph.D., Gaffarov Mukhammadzokir Toshtemirovich , Doctoral Student. (2023). Consequences Of Complete And Undercombustion Of Fuel. *Journal of Pharmaceutical Negative Results*, 3597–3603. <https://doi.org/10.47750/pnr.2023.14.03.448>.
8. Malokhatkhon Karimovna KOSIMOVA, Davlatkhon Karimovna MUQIMOVA, Ilham Zakirovich NASIROV, Bahodirjon Zakirovich NOSIROV. WELDING MATERIALS USED IN THE RECOVERY OF CORRODED DETAILS IN THE CONTACT WELDING METHOD//*Eur. Chem. Bull.* 2023,12(5), 1657-1662. DOI: <https://doi.org/10.47750/pnr.2023.14.03.446>.
<https://eurchembull.com/uploads/paper/5aa8cc7f80ab74316113aca9aab7cb42.pdf>.

9. NASIROV ILXAM ZAKIROVICH, NURDINOV MURODALI ALIJONOVICH, GAFFAROV MUKHAMMADZOKIR TOSHEMIROVICH, XAYDAROV MURODJON AKBARALIYEVICH, TO'RABOYEV HOLMUROD RUSTAMJON O'GLI. CONDUCTING LESSONS IN INVENTIVE METHODS// The Seybold Report- Seybold Publication, Box 644, 428 E. Baltimor Ave. Media, PA 19063. 227-234 p. <https://www.seyboldreport.org/issues>

10. Nasirov Ilham Zakirovich, Nurdinov Murodali Alijonovich, Nosirov Bahodirjon, Kuzibolaeva Dilnoza Tukhtasinovna, Obidzhonova Gulizebo Shukhratbek kizi. EFFECT OF SYNTHESIS GAS SUPPLY ON ENGINE PERFORMANCE// MSW MANAGEMENT -Multidisciplinary, Scientific Work and Management Journal. ISSN: 1053-7899, Vol. 33 Issue 2, December – 2023, Pages: 125-132. <https://mswmanagementj.com/index.php/home/article/view/50>

11. Qudbiyev, N. T., Qudbiyeva, G. A. Q., & Abduraximov, B. U. O. (2022). LOGISTIKADA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISH VA ULARDAN FOYDALANISHNING DOLZARBLIGI. Scientific progress, 3(1), 133-142.

12. Tohirovich, Q. N. (2021). XALQARO MOLIVAVIY HISOB STANDARTLARIGA O 'TISH DOLZARBLIGI. Nazariy va amaliy tadqiqotlar xalqaro jurnali, 1(2), 56-64.

13. O'G'Li, R. U. R., Tohirovich, Q. N., & O'G'Li, Q. N. A. (2021). BILVOSITA SOLIQLARNING SOLIQ TIZIMIDAGI TUTGAN O'RNI VA AHAMIYATI. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 1(10), 719-723.

14. Shaxrinoz Avazxonovna Kurbonova (2021). MAHSULOT TANNARXI HISOBIGA OLISHDA BOSHQARUV HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI. Scientific progress, 2 (8), 603-607.

15. Rahmatullo Rafuqjon o'g'li Rahimov (2022). Avtomobil transportida tashuv ishlarini amalga oshirishda harakat xavfsizligini ta'minlash uslublarini takomillashtirish yo'llari. ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА В XXI ВЕКЕ, 750-754.

16. MUMINOVICH, S. A., & ZAKIROVICH, N. I. (2022). PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF MULTIMODAL TRANSPORTATION TECHNOLOGY. Saybold Report (TSRJ): Saybold Publications, Box, 644(428), 468-475.

17. Насиров, И. З. Солиев Бобуржон Абдираим Коулс.(2022). ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ СИСТЕМЫ ADAS ДЛЯ ПОМОЩИ ВОДИТЕЛЯМ. Американский журнал междисциплинарных исследований и разработок, 5, 94-105.

18. Насиров, И. З., & Гаффаров, М. Т. (2021). ЭЛЕКТРОННАЯ СИСТЕМА ПЛАТЕЖЕЙ В АВТОБУСАХ. Естественнонаучный журнал «Точная наука, 117, 2-5.

19. Nasirov Ilham Zakirovich, & Akromjonova Sayyoraxon Baxtiyor qizi. (2023). YO'L BOSHQARUVINI INTELLEKTUAL AXBOROT TIZIMLARI ASOSIDA AVTOMATLASHTIRISH . Journal of New Century Innovations, 21(4), 122–127. Retrieved from <http://www.newjournal.org/index.php/new/article/view/3070>

20. Саидкамоллов Ислонжон Рахматулло угли и Насиров Ильхам Закирович. (2022). МОДЕЛИРОВАНИЕ ПРОЦЕССА ВЫБОРА ОПТИМАЛЬНОГО ТИПА

ПОДВИЖНОГО СОСТАВА ДЛЯ ПЕРЕВОЗКИ ЛЕКАРСТВ ДО ПОТРЕБИТЕЛЯ. Всемирный бюллетень социальных наук , 17 , 176–186. Получено с <https://scholarexpress.net/index.php/wbss/article/view/1876>.

21. Xaydarov Murodjon Akbaralievich, Nasirov Ixam Zakirovich. ANDIJON SHAHRIDA AHOLI YUKLARINI LOGISTIK TASHISHNI TASHKIL ETISH //PEDAGOG RESPUBLIKA ILMIY JURNALI. 7 – TOM 2 – SON / 2024 - YIL / 15 – FEVRAL, 223-231 b.

22. Организация пассажирских перевозок в городе Андижане с учетом экологического фактора. (2024). Инновации: Международный междисциплинарный журнал прикладных технологий (2995-486X) , 2 (1), 4-7. <https://multijournals.org/index.php/innovative/article/view/361>

23. To‘raboyev Holmurod Rustamjon o‘g‘li. (2023). ANDIJON VILOYATIDAN O‘TUVCHI XALQARO AVTOMOBIL YO‘LLARIDA TRANSPORTLARNING O‘TUVCHANLIGINI OSHIRISH HAMDA XAVFSIZLIGINI TA‘MINLASH. Journal of Universal Science Research, 1(11), 237–242. Retrieved from <https://universalpublishings.com/index.php/jusr/article/view/2672>

24. Хомидов Анварбек Ахмаджон ўғли, & Шодмонов Сайидбек Абдувайитович. (2022). ДАТЧИКИ ТЕМПЕРАТУРЫ. European Journal of Interdisciplinary Research and Development, 4, 62–66. Retrieved from <http://www.ejird.journalspark.org/index.php/ejird/article/view/65>

25. Шодмонов С. А., Ортиқов С. С., Abdiraxmonov R.A International journal for innovative Engineering and Management Research Хиндистон Hyderabad 2021 THE RESULTS OF LOBORATORY STUDIES CONDUCTED TO DEVELOP THE TECHNOLOGIY OF RESTOROTION OF SHAFTS March-2021, Volume 10, Issue 03, Pages: 402-404 <https://ijiemr.org/downloads/Volume-10/ISSUE-3> 3 0.33 ball

26. Shodmonov, S. A. (2022). GLOBAL ELEKTR AVTOMOBILLARINI ISHLAB CHIQISH VA ELEKTR MASHINA ASOSLARI.

27. Shodmonov Sayidbek Abduvayitovich, Abbasov Saidolimxon Jaloliddin o‘g‘li, & Xomidov Anvarbek Axmadjon o‘g‘li. (2022). RESPUBLIKAMIZDA YUKLARNI TASHISHDA LOGISTIK XIZMATLARNI QO‘SHNI RESPUBLIKALARDAN OLIB CHIQISH VA RIVOJLANTIRISH OMILLARI . JOURNAL OF NEW CENTURY INNOVATIONS, 9(1), 83–90. Retrieved from <http://wsrjournal.com/index.php/new/article/view/1970>

28. Shodmonov Sayidbek Abduvayitovich, Nasirov Ixam Zakirovich. ISTE‘MOLCHILARNI MODDIY RESURSLAR BILAN OQILONA TA‘MINLASHNI TASHKIL ETISH// BIOLOGIYA VA KIMYO FANLARI ILMIY JURNALI, 23 YANVAR / 2024 YIL / 2 – SON, 37-44 b.

29. Turabayev, K. (2023, October). ANDIJAN CITY PUBLIC TRANSPORT TO PROVIDE PRIORITY OF MOVEMENT. In Academic International Conference on Multi-Disciplinary Studies and Education (Vol. 1, No. 20, pp. 34-36). <https://aidlix.org/index.php/us/article/download/151/150>



30. L.Y.Bakirov M.A.Nurdinov “Avtomobillarda xalqaro yuk tashish qoidalari”. T. 2021 370 bet.

31. Nurdinov M., G‘anijonov M., Abdupattoyev B. CARGO ON INTERNATIONAL HIGHWAYS REST AREAS FOR CARS //Theoretical aspects in the formation of pedagogical sciences. – 2022. – T. 1. – №. 6. – S. 302-308.

32. Muqimova D., Nurdinov M. COMPLIANCE WITH RESPONSIBILITY AND WORK REGIMES OF DRIVERS IN LEGAL REGULATORY DOCUMENTS DUE TO ACCIDENTS IN THE TRANSPORTATION OF INTERNATIONAL GOODS BY TRUCKS //Theoretical aspects in the formation of pedagogical sciences. – 2022. – T. 1. – №. 2. – S. 15-25.